ruptis rursusq; in seipā residunt equora. ⁊ ce
tera hmōi: ꝫ bonaꝝ ⁊ malaꝝ reꝝ causas nosse
debemus. Et id hatten⁹ quaten⁹ eas homini
in hac vita erroribꝫ erūmnisq; plenissima. ad
eosdē errores ⁊ erūpnas euadendas nosse
cōceditur. Ad illā quippe felicitatē tendendū
est: vbi nulla quatiamur erumpna. nullo er
rore fallimur. Nam si cause corpaltū motionū
noscende nobis eeñt. nullas magis nosse q̄
nr̄e valitudinis deberemus. Cū vero eis igno
ratis medicos querim⁹. quis nō videat ꝙ de
secretis celi ⁊ terre nos lateat quāta sit pacīa

Quamuis eī error xxi nesciendo.
quāta possum⁹ cura cauend⁹ sit. nō so
lū in maioribꝫ. veꝝ etiā in minoribꝫ rebus. nec
n̄ reꝝ ignorātia possit errari. nō est tñ ꝯseqñs
ut cōtinuo erret quisquis aliquid nescit. ꝫ q̄s
quis se existimat scire qđ nescit. ꝓ vero q̄ppe
approbat falsum. qđ erroris ꝓpriū est. Verū
tñ in qua re quisq; erret. inter est plurimum
Nā in vna eademq; re ⁊ nescienti sciens. ⁊ errā
ti nō errans. rcā racōne ꝓponitur. In diuers
aūt rebꝫ. id est cū iste sciat alia. ille alia. ⁊ iste
utiliora. ille min⁹ vtilia. ꝑ etiā noxia. quis nō
in eis que ille scit. ꝑferat ei nescientē. Sūt em̄

Iqueđ que nescire q̄ scire melius sit. xx
Tem nō nullꝫ errare profuit aliqñ. ij.

ß in via pedū non in via moꝝ. Nā nobis ipsis ac
cidit ut in quodā biuio falleremur ut non ire
mus p eum locum ubi opperiens transitū no
strū donatistaꝝ maꝰ armata subsederat. atꝫ
ita factū est. ut eo quo tendebamus p deuium
circuitum veneimus. ꝯgnitisqꝫ insidijs eorum
nos errasse gratularemur. atqꝫ inde grās age
remus deo. Ruis ergo sic erret ut viatorem er
rantē non erranti latroni ꝓponere dubitaue
rit. Et fortasse ideo apud illū sūmum poetā lo
quens quid̄ miſ amator. Vt vidi inquit perij
ut me malus abstulit error. quō ē ⁊ error boꝰ
q̄ nō solū nichil obsit veꝝ etiā prosit aliquid

Sed diligētiꝰ ·xxiij·
considerata veritate cum nichil aliud
sit errare q̄ꝫ verum putare quod falsum est.
falsūqꝫ qd̄ verum est. vel certū hr̄e pro incerto
incertū vero pro certo. siue falsum siue sit verū
idqꝫ tā sit in aio deforme atꝫ indecēs q̄ꝫ pulchꝝ
⁊ decoꝝ esse sentimꝰ. l' in loquēdo l' in assenti
endo. est. est. non. nō ꝓfecto ⁊ ob hoc ip̄m vita ē
ista misera qua viuimus. qd̄ ei nonnumq̄ꝫ ut
nō amittatur error ē neccārius. absit ut tal' sit
vita illa vbi ē aīe nr̄e ip̄a veritas vita. vbi ne
mo fallit. fallitur nemo. Hic aūt hoīes fallūt. ⁊
fallūtur. miseriores qꝫ sūt cum mētiendo fallūt
quam cum mentientibꝰ credendo falluntur.

Vsq; adeo tñ racōnabil' natura refugit falsita
tē. ⁊ quātū pōt deuitat errorē. ut falli etiā no
lint quicūq; amant fallē. Nō em̄ sibi q̄ mentit̄
videtur errare. ꝫ aliū in errorē mittere creden
tem sibi. ⁊ in ea re quidē nō errat quā mētien
do ꝯtegit. si nouit ipē quid verꝝ sit. ꝫ in hoc falli
tur qd̄ putat sibi suū nō obeē mēdaciū. cū ma
gis facienti q̄ patienti obsit om̄e peccatū. Ve
rū hic difficillima ⁊ latrebrosissima gignitur
questio. de qua iam grādē libꝝ cū rñdendi ne
cessitas nos vrgeret absoluimꝰ. vtrū ad offi
ciū hoīs iusti aliqñ ꝑtineat mentiri. .xxiiij.

Nonnulli em̄ eo usq; progrediūtur. ⁊ vt
peierare ⁊ de rebꝰ ad dei cultū ꝑtinētibꝰ.
ac de ipā dei natura falsū aliquid dicere. non
unquā bonū ꝑiūq; opus eē ꝯtendāt. Michi
aūt videtur eē peccatū oē mendaciū. ꝫ multū
intereē quo aīo. ⁊ quibꝰ rebꝰ quisq; mentiat̄.
Non em̄ sic peccat ille qui ꝯsulendi. quō ille q̄
nocendi voluntate mentitur. aut vero tm̄ no
cet qui viatorez mentiendo in diuersum iter
mittit. quātū ille qui viā vite mendacio fallē
te deprauat. Nemo sane mentiens iudicādꝰ
est. qui dicit falsū qd̄ putat verū. qūo quātū
in ipō est nō fallit ipē. ꝫ fallit̄. Non itaq; mēda
cij. ꝫ aliqñ temeritatis arguendus est. qui fal
sa incaucij credit. aut pro veris habz. potiꝰ q;

econtrario quātū in ipō ē ille mentitur qui dic̄
verū qd̄ falsū putat. Quātū enī ad animū eius
attinz. qr non hoc qd̄ sentit dicit: nō verū dicit
quāuis inueniat̄ eē verz qd̄ dicit. nec ullo mō
liber est a mendacō. qui ore nesciens verz loq̄
tur. sciens aūt volūtate mentitur. Non ꝯside
ratis itaqz rebus ip̄is de quibus aliquid dicit̄
ꝫ sola intencōne dicentis. melior est q̄ nesciēs
falsū dicit. quō id verū putat. q̄ qui mentiēdi
animū sciens gerit. verū nesciens eē qd̄ dicit
Ille namqz aliud nō hz in animo aliud in vbo
Hinc vero qualecunqz sit p seip̄m qd̄ ab eo d̄r
aliud tn̄ clausū in pectore. aliud in lingua prō
ptū est qd̄ malū ē propriū mentientis. XXV

In ip̄arz aūt que dicūtur ꝯsideracōe rerz. tantū
inter ē qua in re quisqz fallat̄ siue mētiat̄. ut
cū falli q̄ mētiri mi⁹ sit malū q̄tū ptinz ad hoīs
uolūtatē: tn̄ lōge sit tolerabili⁹ in hijs q̄ a reli-
gione sūt se iūcta mētiri. q̄ in hijs sine quorz fi
de l' noticia d̄s coli nō pōt falli. ut ī pluribꝰ ap
quirēti lucidi⁹ inuestigabit̄. qd̄ ut illustret̄ ex-
ēplis. intueam̄ q̄le sit si q̄spiā dū mētit̄ viuē n̄
tiet aliq̄ mortuū. ⁊ alius dū fallit̄ credat iterz
x p̄m post quālibz longa tpa moriturz. Nonne
illo mō mētiri. q̄ isto mō falli inꝯpabilr̄ p̄stat
multoqz minoris mali est in illū errorē aliquē
inducere q̄ in istū ab aliquo inducitur. XXVI

In quibusdā ꝯ rebus magno · in quibu- xxvi
sdā puo · in quibusdā nullo malo · in quibusd'
nō nullo bono fallimur. Nam magno malo fal
litur hō cū hoc nō credit qd̄ ad vitā eternā: vel
hoc credit qd̄ ad mortē ducit eternā. Paruo
aūt malo fallit' · qui falsū ꝓ vero approbando
incidit in aliquas molestias tpales. quibꝫ tñ
non adhibita fidelis sapientia ꝯuertit eas in
usum bonū · l' uti si quisquā bonū hoiem putā do
qui malus est · ab eo patiatur aliquid mali: q̄
vero malum hominē ita bonū credit ut nichil
ab eo mali patiatur · nullomō fallit' · nec in eū
cadit ipā ꝓphica detestacō · ve illis qui dicūt
ꝙ bonū est malū · ⁊ ꝙ malū est bonū. De ipis
em̄ rebus quibꝫ hoies mali sunt · nō de hoibus
dictū intelligend̄ est. Vñ qui adulteriū dicit
bonū · recte arguit' illa ꝓphica voce · Qui vero
ipm hoiem dicit bonū quē castū putat ⁊ nescit
adulteriū · nō in doctrina rerꝫ bonarꝫ ⁊ malarꝫ
ꝫ in occultis humanorꝫ fallitur morꝫ: vocans
eū bonum · in quo putat eē ꝙ nouit bonū · ⁊ di-
cens malū adulteriū ⁊ bonū castum · ꝫ hūc bo-
nū dicens nesciendo adulteriū nō esse castū
Porro si ꝑ errorem euadit quisqꝫ ꝑniciem sic
supius dixi nobis in itinē ꝯtigisse · etiā aliqd
boni homini errore ꝯfertur. Sꝫ cū dico i quibu
sdā rebus nullo malo aliquē · l' nullo etiam

bono falli. nō ip̄m errorem dico nullū malū
l' nullū bonū. ꝫ malū quo nō venitur. vel bo
num quo venitur errando. id est ex ipō erro
re quid nō cueiat. l' quid proueniat. Nam
⁊ ipē p seip̄m error. aut magnū in re magn̄
vel puum in re pua. tn̄ semp ē malū. Quis
eni nisi errans malum neget. approbare
falsa pro veris. aut improbare vera pro fal
sis. aut hr̄e certa pro incertis. aut incerta
pro certis. Sꝫ aliud est bonum hominē pu
tare qui malus est qd̄ est erroris. ⁊ aliud ē
ex hoc malo aliud malum nō pati si nichil
noceat hō mal⁹ q̄ putatus ē eē bonus. Itēqꝫ
aliud ē ip̄am viā putare q̄ nō ē ip̄a. ⁊ aliud
ē ex hoc erroris malo aliquid boni cōsequi
velut ab insidijs malorū hoīm liberari.

Nescio sane vtrū xxvij
Netiā eiusmodi errores cū hō de malo
homine bene sentit quāuis sit nesciēs. aut
pro eis que per sensus corpis capimus oc
currūt nobis similia que spiritu tanq̄ cor
pore. aut corpore tanquā spiritu sentiunt̄
quale putabat eē beatus apostolus petrus
quando se existimabat visum videre repē
te de claustris ⁊ vinculis liberatus per ange
lum sanctum. aut in ipsis rebus corporeis
leue putatur esse qd̄ asperū est. vel dulce qd̄

amaꝝ. aut bñ olere qđ putriđ ē. aut tona
re cū reda tñsit. aut illū eē hoīez cū alius sit.
qñ duo simillimi sibi sūt qđ in geminis sepe
ɔtingit. vñ ait quiđ. ille gratusqꝫ parētibꝫ
error ⁊ cetera talia etiā pccā dicenda sint.
Hec questio nodosissiā que hoīes acutissiōs
achademicos torsit. nūc m̄ enodanda susce
pta est vtrū aliquid sapiens debeat appro
bare ne incidat in errorē. si ꝓ veris appro
bauerit falsa. cū oīa sicut affirmāt vel occl
ta sint vel incerta. Vnde tria cōfeci voluīna
in inicio cōuersionis mee. ne impedimento
nob essꝫ que tanq̄ in ostio ɔtradicebat. Et
vtiqꝫ fuerat remouenda desperacō inuemē
de veritatis. que illoꝝ viđr argumētacōibꝫ
roborari. Apud illos ḡ oīs error putatur
eē pccm. qđ vitari nō posse ɔtendūt. nisi oīs
suspendatur assentio. Errare quippe dicunt
eū quisquis assentit̄ incertis. nichilqꝫ certū
eē in hominū visibꝫ ꝓpt̄ indiscretā similitu
dinē. falsi etiā si qđ videtur forte sit verū. acu
tissimis quidē. ꝫ imprudētissimis ɔflictōibꝫ
disputāt. Apud nos aūt iustus ex fide vi
uit. At si tollatur assentio fides tollitur. quia
sine assencōne nichil creditur. ⁊ sūt vera q̄
uis nō videant̄. que nisi credātur ad vitam
beatā que non n̄ eterna est nō pōt ꝑueniri.

Cum istis vero vtrũ loqui debeamus igno
ro· qui nõ solum victuros in eternũ· ꝫ etiã i
pñtia se viuere nesciũt· immo nescire se di
cũt qđ nescire nõ pñt. Neqꝫ enĩ quisquã fi
nitur se nescire viuere· qñ quidẽ si non viuit
nõ põt aliquid ł nescire· quõ nõ solũ scire.
verũ etiã nescire viuentis est. Sꝫ videlicet
nõ assentiendo ꝙ viuant carere sibi erroẽ
videntur cũ etiã errando cõuincantur viuẽ
quõ nõ põt qui nõ viuit errare. Sicut ergo
nos viuere nõ solũ verũ ꝫ etiã certũ ẽ· ita ve
ra ⁊ certa sũt multa quibꝫ nõ assentiri absit
ut sapĩa potiꝰ ꝙ demẽtia noĩanda sit. xxviij

In q̃busdł aũt rebus· nichil int̃est ad capes-
sendũ regnũ dei vtrũ credantur an non· vł
vtrum vera siue sint siue putentur· an falsa
In hijs erraẽ· id ẽ aliud ꝓ alio putaẽ nõ ar
bitrand̃ ẽ eẽ pc̃m· ã si ẽ minimũ eẽ atꝫ leuis-
simũ. Postremo q̃lecũqꝫ illđ ⁊ q̃ntũcunqꝫ
sit· ad illã viã nõ ꝑtinꝫ qua imꝰ ad deũ· que
via fides ẽ cristi· que ꝑ dilcõeꝫ opatur. Neꝫ
eĩ ab hac via deuiabat ingeminis filijs gra
tus ille parentibꝫ error· aut ab hac via de
uiabat apostolus petrꝰ quãdo se existimãs
visũ videre aliud pro alio sic putabat· ut a
corporꝫ imaginibus in q̃bꝫ se eẽ arbitrabat̃
vera in q̃bꝫ erãt corpa nõ dinoscẽt nisi cum

ab illo angelus per quem erat liberatus ab
scessit. l' ab hac via deuiabat iacob pr̄iarch.
qn̄ viuentē filiū a bestia credebat occisum.
In hijs atq; huiusmōi falsitatib; salua fide
que in dn̄m nob' est fallimur. ⁊ via non relic
ta que ad illū nos ducit erramus. Qui er
rores etiā si peccata nō sunt. tn̄ in mal' hui⁹
vite deputandi sūt. q̄ ita sb'iecta sūt vaītati.
ut approbentur hic ꝓ veris falsa. respuant'
vera pro falsis. teneantur incerta pro certis
Quāuis enī hec ab ea fide absint. ꝑ quā verā
certāq; ad eternā btitudinē tendim⁹ ab ea
tn̄ miseia non absūt in qua adhuc sumus.
Nullomō quippe falleremur in aliquo vel
animi vel corpis sensu. si iā vera illa atq; per
fecta felicitate frueremur. xxix

Porro aūt omē mendāciū ideo dicen
dū est eē peccatū. qꝛ homo non solum
qn̄ scit ipē ꝙ verū sit. ꝫ etiā si qn̄ errat ⁊ falli
tur. sicut homo hoc dz loqui qd' animo geit.
siue sit illud verꝝ. siue putetur ⁊ non sit. Ois
aūt qui mentitur cōtra id qd' animo sentit.
loq̄tur volūtate fallēdi. Et vtiq; v̄ba ꝓptēa
sūt instituta nō ꝑ que se inuicē hoīes fallāt.
ꝫ ꝑ que in alterius quisq; noticiam cogita
cōes suas ꝓferat. Verbis ergo vti ad falla
ciā. nō ad id ꝙ sunt instituta peccatū est.

Nec ideo vllum malū putandū est nō
eē peccatū. qꝛ possumus alicui aliqñ ꝓ
desse mentiendo. Possumꝰ enī ⁊ furando ali
cui prodesse si paup cui palā datur sentit cō
modū. et si diues cui clam tollitur nō sentit
incōmodū. Nec ideo tale furtū quisquam di
xerit nō esse peccatum. Possumus ⁊ in adul
terādo prodesse si aliqua nisi ad hoc ei ꝯsen
tiatur apareat amando moritura. ⁊ si vixe
rit penitendo purganda. Nec ideo peccatū
negabitur tale adulterium. Si autem nob
merito placet castitas. quid offenditur veri
tas. ut propter alienā vtilitatē illa nō uio
letur adulterādo. ⁊ violetur ista mentiēdo
Plurimū quidem ad bonū profecisse hoīnes
qui nō nisi pro salute hoīnis mentiūtur. nō
est negādum. sed in eoꝝ tali profectu mei
to laudatur. vel etiā temporalit̄ remunera
tur beniuolētia nō fallatia. Rue ut ignosca
tur satis est nō ut etiā predicetur. maxime
in heredibus testamēti noui quibꝰ dr. sit in
ore vestro ē. ē. nō. nō. qd̄ enim amplius ē
a malo est. Propt̄ quod malū quia subre
pere in hac mortalitate nō desinit. etiā ipsi
coheredes x̄ dicūt. dimitte nob debita nrā

His itaqꝫ ꝓ b̄uitatis nec̄itate trac xxxi
tatis. qm̄ cāe sūt ꝯgnoscende rerum